

naj se smatra pooblaščenim, voditi ta pogajanja v imenu cesarja in cesarice. Ta pogajanja so seveda jako nevarna, ne toli za Kitajsko, kakor za evropski mir, zakaj lahko se zgodi, da pride pri teh pogajanjih do konflikta med sedaj združenimi državami.

Obrtnija.

Umetna obrt na svetovni razstavi v Parizu.

II.

Drugo polje umetnoobrtniške delavnosti, na katerem igrajo Francozi danes neposredno prvo ulogo, je keramiška. Ta je sploh postala nekak ljubljenska vsega umetnoobrtniškega delovanja in se goji ne samo pri Francozih, nego tudi na Danskem, na Nemškem in na Holandskem s prav lepimi uspehi. Staroslavna gojišča te stroke, Sèvres, Meissen, Berolin itd. morajo zastavljati vse sile, da ohranijo svoje prvenstvo in vender se posreči malim manufakturam vedno iz nova, da kaj ustvarijo, kar preseneti ves svet.

Sèvres je še danes nedosežen toda konkurenca postaja čedalje večja. Nove manufakture se ustanovljajo na vseh koncih in krajih, in celo suhoparno praktiška Amerika je v svoji manufakturi v Rookwood-Potteryon v državi Cincinnati vstvarila tako originalne porcelanske izdelke, da se jim strokovnjaki ne morejo načuditi.

Kar pa obuja največ zanimanja in si je pridobilo najsplošnejše priznanje, to je francoski grès, preprosti in kar nič dragoceni beloprsteni izdelki. Ti izdelki se rabijo za dekoriranje celih hišnih fasad, za reliefe in poskus, opremiti s tem materialom celo kopalno sobo, ki ga je storil, kakor je videti v razstavi George Hoentschee se je jako dobro obnesel.

Moderni keramiki skušajo najraje izkazati svojo spretnost pri umetno lončarskih izdelkih. Večina teh izdelkov se ima za svoj obstanek zahvaliti slučaju in kakor se kaže, je doslej naravnost nemogoče, jeden in isti objekt dvakrat popolnoma jednako in dovršeno napraviti. Jeden objekt se posreči, deset drugih pa se ponesreči. Pri vsakem žganju beloprstnih izdelkov se pokaže, kake časih prav neprijetne muhe ima ogenj. Pri beloprstnih izdelkih je namreč odločilni faktor ogenj. Vse je odvisno od njega, on je pravi umetnik. Človeška roka je izvršila samo nekatere priprave, potem pa prepusti vse milosti in nemilosti plamena. Že samo to kaže, da imamo opraviti s popolnoma novo stroko umetne obrtnosti, in da še niso razkrite vse skrivnosti te stroke. Kumovali so pri rojstvu te stroke najboljši proizvodi stare japonske keramike, ki pridejo tako redkokdaj v Evropo in so bili doslej samo v njihovi domovini po pravi vrednosti cenjeni, in pa moderna kemija. Od tod ta čudovita finost v barvah, ta mehkoba v barvah in ta neposnema izvirnost, ki daje tem proizvodom tak značaj, kakor da so zrasli v prosti naravi, kakor da so sami iz sebe nastali in niso

delo človeške roke. Gotovo je, da ima ta stroka še veliko prihodnost pred seboj. Morda je prav ta stroka poklicana pripraviti premembo ne samo glede ornamentalne porabe nekib keramičnih izdelkov, ampak tudi glede dekorativne porabe barve v umetni obrtnosti sploh. Kdor to uvaža, se ne bo čudil, da se navidezno tako preprosti izdelki kakor so nekatere vaze in lončki tacih umetnikov, kakoršni so Dammouse, Lachenal, Delaherche, Dalpayrat ali za keramično-plastične izdelke, ki gotove plačujejo svoto, kakoršne so se doslej plačevale k večjemu za prav lepe izdelke od bron.

Bižuterija in keramika sta tisti dve stroki umetne obrtnosti, v katerih so se Francozi resnično povzpeli do vrhunca. Kar so razstavili v drugih strokah je — kakor umljivo — sicer vseskozi izvrstno in absolutno lepo, ali se ne razlikuje tako bistveno od izdelkov tiste stroke, ki so jih razstavili drugi narodi, kakor bižuterijski in keramični izdelki. Pred vsemi bi bilo imenovati steklenine, ki sta jih razstavili firmi Gale v Parizu in Dun v Naueyju. To so izdelki, ki so jih ustvarili pravi umetniki.

Nasprotno pa je jedna industrija, ki je nekdanj nosila slavo francoske umetne obrtnosti po vseh deželah, odločno nazadovala in to na celi progi. V mislih imamo izdelke od bron. Ta industrija se drži že mnogo generacij stare šablone in ne podaja čisto nič novega. To isto velja tudi glede tistih umetnoobrtniških tehnik, ki imajo namen, dekorirati stene in mobilije. Pri teh papirnatih tapetah, tkaninah za mobilije in stene itd. ni opaziti prav nobenega napredka. Reklo se mi je, da je vzrok temu okolnost, da se francoski interier v zadnjih 50 letih ni bistveno čisto nič predrugačil. Res so francoske mobilije sicer dragocene in tehniško lepo izvršene, ali v vsem tem tiči nekaj zastarelega, nega ovenelost. Človek, ki pregleduje to pohištje, se nehote spomni pariških zakov. Človek dobi utis, kakor da so Francozi izgubili veliko svoje notranje moči.

Obrtnijske raznoterosti.

— Nove lovske patrone. Posodom pritožb o tuzemskem brezdimnem lovskem smodniku ter smodniku za streljanje na tarče se je z poizvedbami dognalo, da je vzrok pritožb skoro izključno slaba kakovost materiala patronskih pušič, slabo užiganje ter nestrokovnjaško izdelovanje patron itd. Ob teh okoliščinah je umljivo, da ta smodnik navzlic svoji, posebno v inozemstvu priznani veljavi nasproti drugim izdelkom ter navzlic svojim od strokovnjakov večkrat povdarjenimi izvrstnimi lastnostmi ne pride v pravi poštev, da še diskreditujejo ga, ker mnogo lovcev pripisuje svoj neuspeh pri streljanju le smodniku, da si tiči ta neuspeh dejansveno le v pomanjkljivosti patronskega materiala ter izdelavi municije, da se tem pritožbam po možnosti odpomore je uprava smodniškega monopola sklenila, spraviti v promet brezdimni smodnik v lovskih patronah. Take patrone se bodo v napolnilnem zavodu c. in kr. municijske tovarne po najskrbnejim nadzorstvom izdelovale in pridejo v izvirnem zavitku, uradno zaprte v promet. Dosedaj se izseljuje z brezdimnim lovskim in tarčnim smodnikom št. 1 polnjene lovske patrone kalitva 12 in 16 tako popolno kakor tudi v pol izgotovljenem stanju (z šrotom

in brez njega) in sicer navadno, močnejše in slabeje hasano z uporabo patronskih pušic z normalnim, močnejšim ali slabejim robom. Razpečavo lovskih patron erarične zaloge imajo upravičeni prodajalci smodnika, kjer se tudi lahko vpogleda cenik. Razne, uporabljajoče normalne in močnejše polnitve se razvijajo iz tarifa. Z normalno basanimi patroni erarične zaloge strelja se lahko brez bojazni z vsako za navaden smodnik urejeno lovsko puško, ako je sicer ta puška v redu; patrone z močnejšo polnitvijo so pa le za take puške, katere so se z brezdimnim smodnikom posebej preskusile in zastrelile. Patrone z navadno polnitvijo so v škrlatnorudečih one z močnejšo polnitvijo pa v svitlomodrih pušicah. Patrone z erarične zaloge imajo poseben utisek ter na dnu pušice ime „Wöllersdorf“. Vse vrste patron so v malih kartonih po 10 komadov zavite ter se smejo prodajati le v teh, uradno zaprtih originalnih zavojih. Veliki kartoni obsegajo po 5 malih kartonov. Na zavojih je, razun kalibra patron ter kakovosti roba (slab, normalen močan), označena tudi teža smodniške polnitve ter pri popolnoma gotovih patronih tudi številka šrota.

Kmetijstvo.

Črni palež.

Zadnjič je vodstvo „Kmetijskokemičnega poskuševališča v Ljubljani“ obelodanilo po listih naslednji poziv:

Trtna bolezen „črni palež“, katero povzročuje neka glivica (*Spaceloma ampelinum*), pričela se je močno širiti po dolenjskih vinogradih in to posebno v črnomaljskem in krškem okraju. Ta bolezen ni napadla samo domačih trt, ampak tudi ameriške (*Solonis* in *Riparia*) in na ameriške podlage precepljene vrste, kakor veltlinca, modro frankinjo, muškateleca itd. Opozarjamo naše vinogradarje z ozirom na to, da se določi, kako se je ta precej nevarna bolezen po Dolenjskem že razširila, da pošljejo sumljive grozdice, listje in mladike „Kmetijskokemičnemu preskuševališču za Kranjsko v Ljubljani“, katero iz vršnje preiskave za gospodarske škodljivce brezplačno.

Ta poziv naj bil našel obilo odmeva, saj doslej se je naš vinogradnik le jako malo menil za to novo trtno bolezen.

Popolnega boja tej bolezni dozdej še niso napovedali, dasi je nastopila v taki meri, da v resnici grozi s smrtjo sedanjemu vinogradništvu. — S kakim upom gleda vinogradnik spomladi, ko trta ozeleni z zarodom obložene poganjke, toda kmalu ga mine vse veselje. Že več let sem, ob času cvetja vedno dežuje, da že v tem času zgine več kot polovica zaroda; pa to še ni vse, pač pa pride še zdaj najhujše. — Zdaj treba žvepljati proti grozdnim plesnobim, škropiti proti peronospori itd. in treba bo tudi z vso močjo upreti se zgoraj omenjeni bolezni.

Črni palež, tudi pika ali koze imenovan, prikaže se spomladi takoj po cvetu, da celo pred cvetom se že prikaže, koder je močno razširjen. Pokaže se na listju, pognankah in grozdu. Listje postane črnkasto, luknjičavo, se začne sukati in se slednjič posuši. Pognanki so, kakor bi bili zgriženi ali obžgani, se sučejo in v rasti popol-

noma zastanejo; jagode so skraja črnopikaste in slednjič popolnoma očrni, ter se posuše navadno s pecljem vred. — Ker se ta bolezen zlasti po ljutomerskih gorica tako močno širi in to posebno še v starih močno delanih gostih vinogradih, treba bo se proti tej uničevalki z vso močjo upreti.

Poznam vinograd, ki je zelo skrbno obdelan, bil lansko leto te bolezni skoraj čisto prost, le tu pa tam na par trsah bila je ta bolezen poznati. — Letos pa je temu drugače. Grozdne plesnobe je vinograd vsled marljivega večkratnega žvepljanja dozdej popolnoma obvarovan, pač pa moram priznati, da je črni palež uničil letos dobre dve tretjini trgatve; to pa vključ z zelo močnemu škropljenju. Posebno pa trpe na tej bolezni pognanki. — Skoraj lahko rečem, da je vinograd brez trtne uši uničen. — Slučajno je to tudi po drugih vinogradih. S čim se hočemo torej upirati tej bolezni? Žalibog še za to bolezen nimamo zanesljivega sredstva, pač pa se priporoča sledeče:

1.) Umivanje trsja s stanjšano žvepleno kislino, in sicer vzamejo nekateri na 100 litrov vode 1—2 litra žveplene kisline; pravil mi je neki strokovno izobraženi gospod, da vzame za 100 litrov vode 10 litrov žveplene kisline in baje s prav dobrim uspehom. To umivanje vrši se zgodaj na spomlad, meseca februarja in marca, in sicer na ta način, da se trte starega lubada popolnoma osnažijo, potem z omenjeno tekočino s čopičem po trsju namaže, ne oziraje se na oči trsa. — Ker se žveplena kislina z vodo zelo naglo spaja, treba biti pri tem delu človeku zelo pozornemu. Vlija se vedno žveplena kislina v vodo ne pa obratno.

2.) Umivanje trsja z 50 litrov zelene galice, 50 litrov vode, kateri zmesi prilijejo še nekateri 1 liter žveplene kisline.

3.) Obiranje bolanih delov trte, ter sežiganje istega,

Slednje pač lahko stori vsak vinogradnik. Ob času pletve naj bi se viničarjem strogo naročilo obirati bolane dele in iste ne pustiti ležati po vinogradih, a jih celo v šopih na trs vesiti, temveč sproti sežgati. To pa naj bi storili vsi vinogradarji, ne samo eden ali dva, ker tako bi se uspešneje branili bolezni. Kdor bo pa sam še tako pridno zatiral golazen, njegov sosed pa jo bo redil, ne bo dosegel ničesar.

To so torej do zdaj znana sredstva, med katerimi je najcenejše ter zelo priporočljivo obiranje in požiganje bolanih delov. — Vinogradarji, poprimite se jih vsi, zakaj če se ta bolezen vsled zanemarjanja naseli v novih, tako dragih nasadih, uniči ne le pridelek sam, pač pa celi nasad.